

2020

TIETOTILINPÄÄTÖS

SUONENJOEN KAUPUNKI

Tietosuoja- ja turvatyöryhmä 18.3.2021

Kaupunginhallitus 19.4.2021

Julkaistu 21.5.2021

TIIVISTELMÄ

Vuosi 2020 oli kolmas vuosi, kun GDPR-tietosuoja-asetus on voimassa ja sen vaatimuksia on saatu sisäistettyä kaupungin toimintaan. Tietosuojaosaamiselle olikin tarvetta, kun maailmalla jyllännyt koronavirus-pandemia iski myös Suomeen. Uusia ja erilaisia toimintatapoja jouduttiin kehittämään kiireellä, kun siirryttiin etäopetukseen ja etätöihin.

Kaiken uuden kehittämisen keskellä myös perus tietosuojatyö jatkui taustalla. Tietosuojaselosteita päivitettiin ja tiedonhallintalain vaatimuksiin valmistauduttiin. Järjestelmiä päivitettiin ja uusittiin. Suurin muutos työntekijöille oli Microsoft Teamsin käyttöönotto. Lähes kaikki kokoukset muuttuivat kertaheitolla etäkokouksiksi.

Myös uusien kansalaisille tarjottavien etäpalvelujen kehitys oli nopeaa. Vanhuspalveluissa otettiin käyttöön videopuhelut vanhuksille ja sähköisiä lomakkeita tuotiin lisää tarjolle.

Yleisellä tasolla vuonna 2020 tapahtui paljon asioita. Huijausviestien määrä pysyi korkealla ja uutena ilmiönä Suomessa myös huijauspuhelut yleistyivät. Kaupungin työntekijöillekin tuli paljon huijauspuheluita, pääasiassa englanniksi, mutta myös joitain suomenkielisiä. Suomalaiset puhelinoperaattoritkaan eivät pystyneet tekemään olemattomistakaan numeroista tuleville huijauspuheluille mitään.

Psykoterapiakeskus Vastaamo ilmoitti lokakuussa 2020 joutuneensa tietomurron kohteeksi ja tämä aktivoi kansalaisia, yhdistyksiä ja työntekijöitä ajattelemaan tietosuojaa laajemmaltikin. Tämän jälkeen kaupungille tuli paljon yhteydenottoja, myös tahoilta, jotka eivät ole aiemmin olleet yhteydessä kaupunkiin tietosuojaan liittyen.

Kaupungin viestintätyöryhmä aktivoitui ja Suonenjoen kaupunki liittyi sosiaaliseen mediaan, mm. Facebookiin perustettiin kaupungin virallinen profiili.

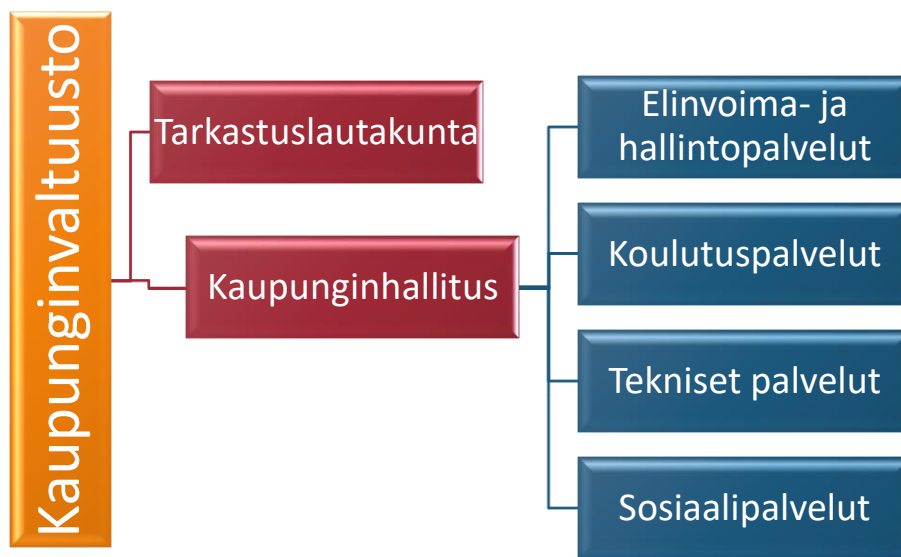
Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	1
TAUSTAA	3
1 TIEDONHALLINNAN ORGANISAATIO	3
1.1 TIEDONHALLINNAN ORGANISOINTI JA HENKILÖSTÖ	3
1.2 TIETOHALLINTO JA TIEDONHALLINTA.....	4
1.3 TIETOHALLINNON KUSTANNUKSET	5
2. TIETOTILINPÄÄTÖS.....	5
2.1 MIKÄ ON TIETOTILINPÄÄTÖS?	5
2.2 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN TIETOJEN KERÄÄMINEN.....	6
3. TEHDYT TOIMENPITEET JA TAPAHTUMAT	6
3.1 SOSIAALIPALVELUT JA TIETOSUOJA.....	7
4. TIEDONHALLINTA, TIETOVARANNOT JA TIETOVIRRAT	8
4.1 YLEISTÄ.....	8
4.2 SÄHKÖISTÄ JA PILVEÄ	8
4.3 TOS.....	9
4.4 TIETOVARANNOT	9
5. SUUNNITELMIA TULEVILLE VUOSILLE	10
6. LAINSÄÄDÄNTÖ JA MUU OHJEISTUS	11
6.1 GDPR	11
6.2 SUONENJOEN KAUPUNGIN TIETOSUOJA- JA TURVAPOLITIIKKA	11
6.3 TIEDONHALLINTALAKI.....	11
6.4 LAINSÄÄDÄNTÖ	12
7. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN	12
8. ARVIOINTI, KEHITTÄMINEN JA TIEDON HYÖDYNTÄMINEN	13
9. LUKUJA.....	14

TAUSTAA

Suonenjoki on keskikokoinen Pohjois-Savon kunta. Asukkaita kunnassa on noin 7000 ja kuntalaisia palvelee yli 500 kaupungin työntekijää. Suonenjoen kaupungin työntekijät joutuvat käsittelemään henkilötietoja työssään useissa tietojärjestelmissä ja henkilörekistereissä. Suurin osa henkilötietojen käsittelystä kunnassa perustuu lakiin sekä yleistä etua koskevaan etuun tai julkiseen valtaan.

Suonenjoen kaupunki on jakaantunut 4 eri toimialalle (koulutuspalvelut, sosiaalipalvelut, elinvoima- ja hallintopalvelut sekä tekniset palvelut). Lisäksi kaupunkikonserniin kuuluu Suonenjoen Vesi oy ja Kiinteistö Oy Suonenjoen Vuokratalot. Ylintä valtaa käyttää kaupunginvaltuusto.

Julkisena toimijana Suonenjoen kaupungin tulee noudattaa myös lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621). Kyseinen laki määrittelee mm. asiakirjojen julkisuudesta. Vaikka kuntaan tulleet ja lähtevät asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia, ei niitä kaikkia kuitenkaan julkaista. Kunta tiedottaa kuntalaisia laajasti mm. verkkosivuillaan, mutta samalla tulee kiinnittää huomiota siihen, että tietosuoja toteutuu.

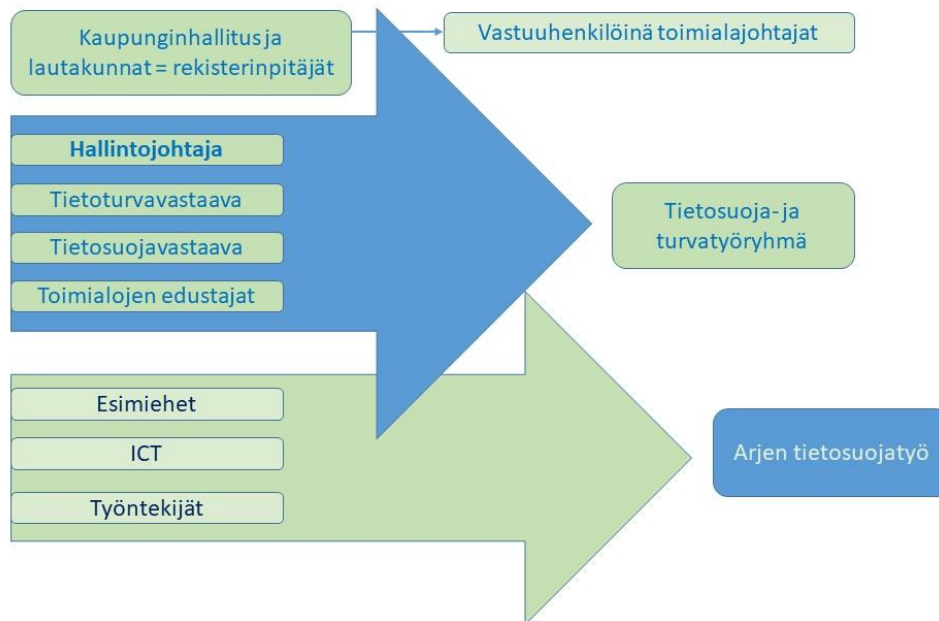
1 TIEDONHALLINNAN ORGANISAATIO

1.1 TIEDONHALLINNAN ORGANISOINTI JA HENKILÖSTÖ

Tämän tietotilin päätöksen on koonnut Suonenjoen kaupungin tietosuoja- ja tietoturvavastaavat, se käsitellään tietosuoja ja –turvaryhmässä ja sen hyväksyy kaupunginhallitus.

Tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vastuu on määritelty tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka –asiakirjassa. Suonenjoen kaupungin rekisterinpitäjinä toimivat kaupunginhallitus sekä lautakunnat, ja vastuuhenkilöinä toimialajohtajat. Jokainen toimiala vastaa siitä, että tietosuoja- ja turva-asiat hoidetaan asetusten ja lakien mukaisesti.

Lisäksi kuntaan on perustettu yhteinen tietosuoja ja -tietoturvyöryhmä. Ryhmässä käsitellään yleisiä ja koordinoitua vaativia tietosuojaan, tietoturvaan, tiedonhallintaan, riskienhallintaan ja varautumiseen liittyviä asioita. Tietosuoja- ja turvayöryhmään kuuluvat hallintojohtaja, tietoturvavastaava, tietosuojavastaavat ja koulutus- ja teknisten palveluiden edustajat. Lisäksi ryhmässä käytetään tarpeen mukaan muita asiantuntijoita erityisesti eri toimialoilta. Ryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii hallintojohtaja. Hallintojohtaja vie asiat tarvittaessa päätettäväksi ja hyväksyttäväksi kaupungin johtoryhmään, kaupunginhallitukselle tai lautakuntiin.

Suonenjoen kaupungin henkilökunnan lisäksi esimerkiksi henkilötietoja käsittelevät myös muut tahot; loppuvuodesta 2019 Suonenjoen palkka- ja taloushallinto siirtyi Monetra Pohjois-Savo Oy:lle. Talous- ja palkkahallinto käsittelee erittäin paljon mm. Suonenjoen kaupungin työntekijöiden henkilötietoja, myös erityisiä (arkaluontoisia) henkilötietoja. Suonenjoen kaupungin ja Monetra Pohjois-Savo Oy:n palvelusopimuksessa on ”henkilötietojen käsittelyn ehdot” –liite, joka ohjaa toimintoja.

1.2 TIETOHALLINTO JA TIEDONHALLINTA

Suonenjoen kaupungilla on oma tietohallinto, mikä vastaa yleisestä tietohallinnosta, yhteisten sovellusten hankinnasta sekä yleisestä ICT- kehittämisestä ja toimialojen ohjauksesta. Tietohallinto toimii elinvoima- ja hallintopalveluiden toimialueella. Laitehankinnat hoidetaan keskitetysti tietohallinnon toimesta.

Kunnan tiedonhallinnan ohjaus on keskitetty elinvoima- ja hallintopalveluihin. Tietosuoja- ja tietoturvavastaavat kuuluvat elinvoima- ja hallintopalveluiden alaisuuteen, lisäksi sosiaalipalveluissa on oma tietosuojavastaava. Varsinaiselle tietosuojavastaavalle on myös määrätty sijainen, joka kuuluu teknisten palvelujen alaisuuteen. Jokaiselle toimialalle on nimetty asiakirjahallinnon vastuuhenkilöt ja lisäksi päätearkistossa on omat arkistotyöntekijät.

1.3 TIETOHALLINNON KUSTANNUKSET

Kaupungin ICT-kustannukset jakautuvat tietohallinnon sekä toimialojen kesken. Toimialat maksavat omassa käytössään olevien tietojärjestelmien käytön, lisenssikustannukset ja tietoliikennekustannukset. Tarvittaessa talousarvion investointiosaan varataan määrärahat yhteisen infran uudis- ja korvaushankintoja sekä digitalisaation kehittämistä varten.

Kustannuspaikka yms.	2019	2020
Tietohallinnon (kp1361) toimintamenot	279 800 €	253 830 €
Tietohallinnon poistot	33 082 €	16 330 €
Sisäiset ja ulkoiset toimintatuotot	222 881 €	222 888 €
Toimialojen (tili 4345 ja 4585) ICT-menot	311 050 €	557 895 €
ICT investoinnit	65 849 €	42 030 €
Koko kaupungin ICT-menot	723 502 €	851 776 €
ICT-menot koko kaupungin toimintamenoista	1,23 %	2 %

2. TIETOTILINPÄÄTÖS

2.1 MIKÄ ON TIETOTILINPÄÄTÖS?

Tämä on Suonenjoen kaupungin toinen tietotilinpääätös ja koskee vuotta 2020.

Tietotilinpääätös on raportti, joka syntyy kaupungin sisäisen tarkastelun tuloksena. Suonenjoen kaupunki on aina pitänyt erittäin tärkeänä hyvää tietojenkäsittelyä ja tietoturva huolehtimista. Tietoturva ja tietosuoja ovat tärkeässä roolissa, kun tuotamme kuntalaisille palveluita. Tietotilinpääätös antaa ajantasaisen tilannekuvan kunnan henkilötietojen käsittelyn nykytilasta sekä arvion siitä, miten tietosuoja ja tietoturva toteutuvat. Tietotilinpääätöksessä arvioidaan kunnan muutos- ja kehittämistarpeet, sekä tehdään suunnitelmat seuraaville vuosille.

Säännöllisesti vuosittain laadittava tietotilinpääätös mahdollistaa tietorakenteiden ja niiden hallintaan liittyvien menetelmien laadun ja turvallisuudentekijöiden johdonmukaisen seurannan ja arvioinnin. Kokonaisvaltaisena tavoitteena kaupungilla on varmistaa tarjottavien palveluiden toimintakyky ja käytettävyys, tietoaineistojen laatu ja käytössä olevan tietotekniikan turvallisuus. Tietotilinpääätös kertoo myös kuntalaisille, sekä eri sidosryhmille, että organisaatio näkee tärkeäksi panostaa tietojen käsittelyssä noudatettaviin menettelytapoihin ja hyvän tietojenkäsittelytavan sekä tiedonhallintatavan noudattamiseen, sekä toimii tietojen käsittelyssään huolellisesti ja vastuullisesti.

Tietotilinpääätös toteuttaa myös tietosuojaa koskevan lainsäädännön edellyttämää tilintekovelvollisuusperiaatetta (osoitusvelvollisuutta), jossa organisaatio itse osoittaa, miten se noudattaa lakia ja yleisesti hyväksytyjä käytäntöjä.

Kunnan taloudellista tilaa kuvataan tilinpääätöksessä, tämän lisäksi kunnassa on käytössä vielä erillinen henkilöstötilinpääätös. Tietotilinpääätöksen laatiminen on kirjattu kaupunginhallituksen hyväksymään tietoturva- ja

tietosuojapolitiikkaan. Tietosuojan ja tietoturvan kehittäminen on osa kaupungin yleistä kehittämistä sekä riskienhallintaa. Tietosuojan ja -turvan yleisestä kehittämisestä vastuu on jaettu moniportaisesti tietosuoja- ja turvapolitiikan mukaisesti.

2.2 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN TIETOJEN KERÄÄMINEN

Tämän tietotilinpäättökseen tiedot on kerätty eri tietojärjestelmistä sekä manuaalisesta seurannasta. Julkinen osuus tietotilinpäättöksestä julkaistaan kaupungin internetsivuilla sen jälkeen, kun se on hyväksytty kaupunginhallituksessa. Tietotilinpäättös kattaa kaikki kaupungin 4 toimialaa. Liikelaitokset vastaavat omista tietotilinpäättöksistään. Tämä tietotilinpäättös sisältää pääosin tietosuojan ja -turvaan sekä riskienhallintaan liittyviä asioita.

3. TEHDYT TOIMENPITEET JA TAPAHTUMAT

Tietosuojan ja tietoturvan tulee olla sisäänrakennettuina Suonenjoen kunnan palveluissa. Jotta nämä asiat siirtyisivät kaupungin tietosuoja- ja turvapolitiikan lehtisiltä arkipäivään, tarvitaan monta pientä tekoa, uutta ideaa, toimintavan muutosta ja avointa ajatusmaailmaa. Tietosuojan ja tietoturvan tulisi olla työelämän perustaito.

Vuoden 2020 toimenpiteitä lyhyesti:

- Kehitetty aktiivisesti tietosuoja ja -turvaa
- Teams käyttöönotto ja Office 365 tietoturvan parannus
- Koulutettu henkilöstöä ja ulkoisia henkilötietojen käsittelijöitä hyvään tietojenkäsittelyyn
 - mm. tiedotteilla ja tietoisuuksilla
- Aloitettu tiedonhallintalain ja digipalvelulain vaatimuksien täyttäminen
- Osallistuttu TAISTO2020 harjoitukseen
- Aloitettu tietosuoja ja -turvaryhmän säännölliset kokoontumiset
- Otettu käyttöön lisää sähköisiä lomakkeita, mm. tietoturvailmoituslomake
- Tiedonsiirtoyhteyksiä yhteistyökumppaneille Istekille ja Monetralle
- Jatkettiin GDPR-velvoitteiden toteuttamista.
- Aloitettiin tiedonhallintamallin tekeminen ja päivitettiin tietojärjestelmäkuvauksia.

Vuoden 2020 suurin haaste tietosuojan ja -turvan suhteen on ollut sama kuin muillakin aloilla, eli koronaviruspandemia. Kevään aikana kaupunki otti nopeasti käyttöön Teamsin ja etätyöohjeet päivitettiin nopeasti. Teams käyttöönoton yhteydessä Atean konsultit arvioivat kaupungin Office 365 ympäristön tietoturvaa. Hallintojohtaja teki etätyöohjeistuksen sisältäen tietosuoja ja -turva osion, jonka tekemisessä avustivat tietosuoja ja -turva vastaavat. Pandemian vuoksi tietosuoja on jouduttu pohtimaan myös uusista näkökulmista, liittyen esimerkiksi riskiryhmään kuuluvien kuntalaisten tavoittamiseen. Pandemian alkaessa kaupunki osti varotoimen parikymmentä tietokonetta etätöihin varautumiseksi ja lisäksi on hankittu muita etätyöhön liittyviä tarvikkeita. Tietotekniikan hankinnassa aiheutti haasteita hyvin pitkäksi kasvaneet toimitusajat.

Syyskuussa otettiin käyttöön uusi versio asianhallintajärjestelmästä. Asianhallintajärjestelmän pohjalla toimii tiedonohjaussuunnitelma, joka on tehty yhteensopivaan tiedonohjausjärjestelmään. Tiedonohjaussuunnitelmasta hyväksyttiin viimeisin versio.

Jotain kaupungin järjestelmiä siirrettiin pilveen tai palveluntuottajan konesaliin.

Vuoden mittaan tietosuoja saatiin jalkautettua tehokkaasti, vaikkakin osin kaupungin toimista riippumattomilla keinoilla. Varsinkin lokakuussa tapahtuneen ja julkisuudessa paljon esillä olleen Vastaamon tietomurron jälkeen tietosuoja-asiat olivat kaikkien mielessä ja tietoturva- ja tietosuojavastaaville tulleiden yhteenottojen määrä lisääntyi huomattavasti. Yhteydenottoja tuli työntekijöiltä, yhteistyökumppaneilta ja kuntalaisilta.

2019 lokakuussa Suonenjoen kaupunki siirsi internetyhteyden, palomuurin ja muita verkkopalveluita uudelle toimittajalle. Siirron jälkeen toimenpiteitä jatkettiin 2020. Teknistä tietoturvaa on parannettu mm. lisäämällä verkkosegmentointia ja kiristämällä sisäverkkojen välillä olevaa palomuuria.

Syksyllä 2020 Suomessa yleistyivät huijauspuhelut. Pääasiassa englanninkielisiä, mutta myös suomenkielisiä, huijauspuheluita alkoi tulla myös kaupungin työntekijöille. Olemme aktiivisesti tiedottaneet työntekijöille huijauksista ja muistuttaneet oikeista toimenpiteistä.

Tietosuojavastaavan käsittelyyn tuli kaksi isompaa tietosuojajoikkeamaa, joiden seurauksena otettiin yhteyttä tietosuojavaltuutettuun. Nopean reagoinnin ja onnistuneen yhteistyön tuloksena tapahtumista selvittiin säikähdyksellä.

Vuoden aikana kaupungin verkoissa tapahtui pari pidempää, jopa useamman tunnin, käyttökatkoa. Katkot johtuivat puutteellisesta kuitujen dokumentoinnista ja palomuurin päivityksen aiheuttamista yllättävistä ongelmista.

3.1 SOSIAALIPALVELUT JA TIETOSUOJA

Sosiaalipalveluissa käsitellään sosiaalihuollon asiakastietoa lakisääteisten palveluiden järjestämiseksi. Sosiaalipalveluja säätelee oma erityislainsäädäntönsä, jonka puitteissa tietosuojaa kehitetään. Tämän vuoksi seuraavaksi kuvataan tarkemmin sosiaalihuollon tietosuojan järjestämistä.

Kuten kaikessa muussakin, myös sosiaalipalveluissa vuoden ”teemana” toimi valitettavasti korona. Monissa sosiaalipalveluiden toiminnoissa on jouduttu pohtimaan myös tietosuojaa ja tietoturvaa ihan uudelta kantilta pandemian vuoksi. Läheskään kaikilla sosiaalipuolen palvelualueilla etätyö ei onnistu tai on hankalasti toteutettavaa. Toimintatapoja on uusittu nopeasti ja sitä myötä näitä pikaisesti käyttöönotettuja uusia käytäntöjä on pitänyt akuutisti tarkastella myös tietosuojan näkökulmasta.

Keväällä esimerkiksi vanhusten päiväkeskus jouduttiin sulkemaan. Päiväkeskustoiminnalla on tarkoitus tukea ikääntyneen kotona asumista luovin- ja toiminnallisin menetelmin. Jatkaaksemme palvelua mahdollisimman hyvin, käyttöön otettiin etäpäiväkeskustoiminta, jossa asiakkaalle luovutetaan käyttöön tablettilaite. Päiväkeskuksen hoitajat ottavat yhteyden tablettiin ns. videopuheluna, johon voidaan yhdistää useampi päiväkeskuksen asiakas yhtä aikaa samaan puheluun. Puhelut ovat salattuja ja tietoturvallista toimintaa.

Syksyllä kaupungin toimesta otettiin puhelimitse yhteyttä kaikkiin yli 80-vuotiaisiin. Tämä vointikysely oli isohko projekti ja tehtiin sulavasti eri toimialojen yhteistyössä. Myös tämä asia vaati ensin selvittelyä tietosuojan kannalta ja asiaa varmisteltiin ihan tietosuojavaltuutetulta asti.

Yksi suuri muutos järjestelmien osalta oli, kun kaupungin sosiaalitoimen asiakas- ja potilastietojärjestelmät siirrettiin kaupungin omilta palvelimilta palvelutuottajan konesaliin ja niitä käytetään nyt etäyhteyden kautta. Samalla ohjelmien tietoturva parani ja niissä on nyt käytössä kaksivaiheinen kirjautuminen joko tekstiviestillä tai toimikortilla. Järjestelmien ollessa palvelutuottajan konesalissa yhteistyö muiden alueen kuntien kanssa on helpompaa.

Vuonna 2020 sosiaalipalveluissa otettiin myös käyttöön ensimmäisiä sähköisiä lomakkeita. Lomakkeiden päivitystä sähköiseen muotoon tullaan tekemään jatkossakin.

4. TIEDONHALLINTA, TIETOVARANNOT JA TIETOVIRRAT

4.1 YLEISTÄ

Osana tietosuoja-asetuksen toimeenpanoa kunnassa on tehty kartoitusta siitä, missä kaikkialla käsitellään henkilötietoja ja miten käyttöoikeudet on määritelty. Kaikille rekistereille on määritelty vastuuhenkilöt ja käytötarkoitukset. Vuonna 2020 on aloitettu tiedonhallintamallin tekeminen ja päivitetty tietojärjestelmäkuvauksia. Tietojärjestelmäkuvauksissa listataan muun muassa järjestelmien pääkäyttäjät, loki käytännöt ja vastaavat toimialat.

4.2 SÄHKÖISTÄ JA PILVEÄ

Suonenjoen kaupunki hyödyntää enenevässä määrin pilvipalveluita, vaikkakin kaupungilla on myös oma palvelinympäristö. Pilvipalveluita hyödynnetään jatkossa laajemmin ja seurataan valtiovaraministeriön tekemiä pilvipalvelulinjauksia ja niihin liittyviä tarkennuksia. Suonenjoen kaupungilla on tulossa käyttöön lisää sähköisiä palvelukanavia.

Vuoden 2020 aikana muutamia järjestelmiä siirrettiin pilveen. Isoimpana sosiaalipalveluiden asiakastietojärjestelmät. Myös vuokratalojen asiakasjärjestelmä siirrettiin pilveen ja Microsoft Teams otettiin käyttöön. Myös aiemmin käyttöön otettuja palveluita alettiin käyttämään enemmän, kuten kouluilla käytössä olevia Googlen pilvipalveluita.

Kuntalaisille käytössä olevat sähköiset palvelukanavat, joissa käsitellään henkilötietoja ovat:

- Varhaiskasvatuksen tietojärjestelmä ja palvelukanava
- Kansalaisopiston kurssi-ilmoittautuminen
- Verkkokirjasto
- Koulun kouluhallinto-ohjelma ja oppilashallintojärjestelmä
- Vuokratalojen asuntohakemukset ja vikailmoitukset

- Sosiaalitoimen hakemuksia
- Vanhuspalveluiden videopuhelu etäyhteys

Henkilöstön tietoja käsitellään mm. seuraavissa sähköisissä palvelukanavissa

- Matkanhallintajärjestelmä
- Henkilöstöhallintajärjestelmä
- Työajanseurantajärjestelmät
- Microsoftin ja Googlen pilvipalvelut

4.3 TOS

Suonenjoen kaupunki on siirtynyt käyttämään kuntien yhteistä tehtäväluokitusta hyväksyessään viimeisimmän tiedonohjaussuunnitelman (TOS) vuonna 2019. Suonenjoen kaupunki on yksi arkistonmuodostaja ja tiedonohjaussuunnitelmalla voidaan todentaa sitä, että tietojen säilytysajat on määritelty asianmukaisesti ja että niiden asianmukainen hävittäminen on suunnitelmallista. TOS on asiakirjahallinnan organisoinnin tärkein työväline, joka toimii kaupungin asiankäsittelyn ohjeena ja ohjaa kaupungin tietojen ja asiakirjojen käsittelyä koko elinkaaren ajan.

4.4 TIETOVARANNOT

Tietovaranto on viranomaisten tehtävien hoidon tuloksena syntyvistä tietoaineistoista muodostuva looginen kokonaisuus. Tietovaranto koostuu sekä tietojärjestelmissä olevista tiedoista sekä muusta aineistosta, kuten paperiasiakirjoista. Tietovarannon käsite liittyy tiedonhallinnan ja yhteentoimivuuden toteuttamiseen.

Suonenjoen kaupungin tietovarannot muodostuvat kaupungin lakisäateisten ja kaupungin itse itselleen ottamien tehtävien hoidon eri vaiheissa.

Tehtävissä syntyviä tietoja tuotetaan sekä eri tietojärjestelmien avulla, että paperisena. Tietojärjestelmät muodostavat lähes poikkeuksetta myös yhden tai useamman henkilörekisterin. Tietovarannot kertyvät ensisijaisesti tehtävään hankitun tietojärjestelmän kautta hallitusti palvelimille sekä paperitulosteina toimistoihin, väliarkistoihin sekä päätearkistoon. Sähköisessä muodossa olevia tietoja kertyy vielä myös tietokoneiden kova-levyille, palvelimen henkilökohtaisiin hakemistoihin, sähköpostilaatikoihin sekä ulkoisille tallennusvälineille. Tietojärjestelmien käyttäminen helpottaa tiedon kontekstin, aitouden ja eheyden todentamisen sekä käyttöoikeussuojauksen ja lokivalvonnan järjestämisen.

Tiedon tuottamisen ja säilyttämisen osalta kiinnitetään huomiota tiedon tallennusalustan vakauteen ja laatuun sekä tiedon säilyvyyteen muuntumattomana. Tiedon oikeellisuus, autenttisuus, eheys, todistusvoimaisuus ja luottamuksellisuus pyritään turvaamaan eri alustoilla. Paperille tallennetut tiedot tuotetaan sellaisin välinein ja menetelmin, että tieto saadaan säilymään muuntumattomana. Paperiaineistot säilytetään asiayhteydessään.

Sähköisessä muodossa säilytettävät tiedot tuotetaan tai tallennetaan säilytysalustalle, jossa ne ovat varmuuskopioinnin piirissä. Kaupungin tietovarannot ovat oletusarvoisesti julkisia, jollei tieto ole erikseen jonkun lain perusteella salassa pidettävää (Julkisuuslaki § 1).

Kaupungilla on tiedostettu sekä palvelinvarmistusten että pilvipalvelujen käytön osalta tietosuoja-asetuksen asettamat tietojen luovuttamisrajoitukset.

Asiakkaiden ja sidosryhmien luottamus organisaation menettelytapoihin tietosuojan ja tietoturvan osalta on toimintaa vahvasti tukeva tekijä. Tietosuojan ja tietoturvan huomioiminen, esimerkiksi verkkopalveluiden yhteydessä on laissa säädetyn velvollisuuden ohella myös oleellinen osa hyvää palvelua.

5. SUUNNITELMIA TULEVILLE VUOSILLE

Alla on lueteltu keskeisimpiä toimenpiteitä sekä kehittämiskohteita tuleville vuosille. Nyt kun tietosuoja- ja turvaryhmän toiminta on käynnistynyt, suunnitelmia ja toimenpiteitä käsitellään ryhmään kokouksissa pitkin vuotta.

- Riskien hallintaa ja tunnistamista kehitetään. Tehdään riski- ja vaikutustenarvioinnit.
- Henkilökuntaa koulutetaan varautumaan tietojen kalasteluun ja mahdollisiin tietoturvahyökkäyksiin, sekä haetaan yhdessä henkilöstön kanssa parannuskohteita tietosuojaan ja –turvaan. Suunnitteilla on mm. tietoturvakävelyt eri toimipisteissä.
- Jatketaan tietosuoja- ja -turva ohjeistusten päivytystä ja jalkauttamista. Päivitetään tietopyyntö ja -luovutusprosesseja.
- Laajennetaan sähköisten lomakkeiden käyttöönottoa.
- Tehdään lisää rajapintoja ohjelmien välille, siten että tiedot siirtyvät järjestelmien välillä automaattisesti, mm. Monetralle.
- Tietojohdamista ja tiedon hyödyntämistä kehitetään sekä seurataan aktiivisesti valtionhallinnon ohjeistusta.
- Jatketaan teknisen tietoturvan parantamista ja laajennetaan pilvipalveluita.
- Osallistutaan TAISTO21-harjoitukseen, sekä koulutetaan tietosuoja ja –turvaryhmän jäseniä.
- Lokitietojen suunnitelmallinen ja raportoitu tarkastusotanta.
- Jatketaan tiedonhallintalain ja digipalvelulain mukaisia toimenpiteitä, mm. tiedonhallintamalli
- Tiedotetaan ja koulutetaan kaupungin työntekijäitä tietoturvaloukkausten ilmoittamisesta.
- Aloitetaan vuosittainen kysely henkilökunnalle tietosuoja- ja turvaan liittyvistä asioista (näkyvyys, palaute, tunnettavuus, kehittäminen). Tämän kyselyn tuloksia käytetään jatkossa mm. mittareina tulevissa tietotilinpäätöksissä.

6. LAINSÄÄDÄNTÖ JA MUU OHJEISTUS

6.1 GDPR

Tietosuoja sääntely koostuu suoraan sovellettavasta EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta (lyhenne GDPR) ja asetusta täydentävästä kansallisesta tietosuojalaista. Tämän lisäksi on paljon toimialakohtaista erityislainsäädäntöä. GDPR:n keskeiset vaikutukset kunnan toiminnassa ovat muun muassa rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijöiden vastuiden ja velvollisuuksien lisääntymisessä. Nämä vastuut ja velvollisuudet on huomioitu muun muassa sopimuksissa, hankinnoissa ja rekisteröityjen oikeuksien paremmassa huomioinnissa. Kunnalla on velvollisuus osoittaa, että kunta noudattaa tietosuoja sääntelyä. Tämä näkyy erilaisina dokumentteina, kuten tietoturva- ja tietosuojapolitiikkana, ja muun muassa siinä, että kunta on nimittänyt tietosuojavaastavat.

6.2 SUONENJOEN KAUPUNGIN TIETOSUOJA- JA TURVAPOLITIikka

Suonenjoen kaupungin tietosuoja- ja turvapolitiikka on hyväksytty kaupunginhallituksessa 7.5.2018 § 89. Tietosuoja- ja turvapolitiikka on Suonenjoen kaupungin ylimmän johdon hyväksymä strateginen asiakirja, joka on kannanotto tietosuojan ja tietoturvan kehittämiseen. Poliitiikan tavoitteena on luoda yhdenmukaiset toimintaperiaatteet ja käytännöt hyvän tietosuoja- ja tietoturvatason toteuttamiseksi. Poliitiikassa määritellään kaupungin tietosuoja- ja tietoturvatyön periaatteet, vastuut, toimintatavat sekä valvonta- ja seurantajärjestelmä. Tietosuoja- ja turvapolitiikalla varmistetaan myös riittävien resurssien saaminen.

6.3 TIEDONHALLINTALAKI

Tiedonhallintaa koskeva lainsäädäntö on ollut aiemmin hajallaan useassa laissa ja osittain vanhentunutta. Tähän tarpeeseen säädettiin tiedonhallintalaki, joka määrittelee valtakunnalliset periaatteet tietojen käsittelyyn ja tiedonhallintaan. Laki astui voimaan 1.1.2020. Tiedonhallintain tavoitteena on varmistaa viranomaisten tieto-aineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tieto-turvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Se korostaa tiedon elinkaarta ja myös tietoturvallisuuden huomiointia koko elinkaaren ajan.

Tiedonhallintalaki sisältää useita siirtymäsäännöksiä. Alla on kuvattu niistä kaksi. Vuoden 2020 loppuun mennessä tehtiin asiakirjajulkisuuskuvaukset ja aloitettiin tiedonhallintamallin tekeminen.

- Asiakirjajulkisuuskuvauksen tarkoituksena on antaa kaupungin asiakkaille yleiskuvaus siitä, miten kaupungin asiarekisteri ja palvelujen tiedonhallinta ovat jäsentyneet. Lisäksi kuvauksen tavoitteena on auttaa asiakkaita kohdistamaan tietopyyntönsä oikealle viranomaiselle, sekä yksilöimään tietopyynnön sisältö julkisuuslain (621/1999) edellyttämällä tavalla.
- Tiedonhallintamalliin kuvataan Suonenjoen kaupungin toimintaympäristön tiedonhallinta. Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.

6.4 LAINSÄÄDÄNTÖ

Kunnan toimintaa niin tietosuojaan, kuin muunkin toiminnan osalta ohjaavat useat lait ja säädökset. Alla mainittujen lakien lisäksi kuntia ohjaa lukuiset muut yleis- ja erityislait.

Yleisimmät tietosuojaan liittyvät lait:

- Kuntalaki 410/2015
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus, GDPR 679/2016
- Tietosuojalaki 1050/2018
- Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019
- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019
- Hallintolaki 434/2003
- Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 1054/2018
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista 254/2015
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007

7. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN

Suonenjoen kaupungin tietovarannot sisältävät hyvin paljon henkilötietoja. Yleisimmin henkilötietojen kerääminen perustuu asiakkuuteen, ja siten henkilötietojen käsittelyyn kaupungilla on lakisääteinen oikeus. Henkilötiedot kerätään pääsääntöisesti henkilöltä itseltään tai henkilön huoltajalta / edunvalvojalta.

Suonenjoen kaupunki pyrkii noudattaa henkilötietojen käsittelyssä läpinäkyvyyttä ja tietojen täsmällisyyttä asetuksen mukaisesti (artikla 5). Informointivelvoitteen täyttämiseksi käytetään toistaiseksi tietosuojaselosteita. Suonenjoen kaupungin kaikki tietosuojaselosteet tullaan saattamaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämälle tasolle.

Tällä hetkellä tietopyyntöprosessi on manuaalinen, jolloin tietoja ei luovuteta kuntalaiselle sähköisessä muodossa. Tietopyyntöjen lukumääriä ja niiden vastaamisaikoja seurataan tulevaisuudessa tarkalla tasolla. Keskeisenä tehtävänä on rekisteröityjen oikeuksien vahvistaminen.

Kunnassa on määritelty tietopyyntö, virheenkorjaus ja lokitietojen pyyntöön liittyvät prosessit sekä miten henkilökunta ilmoittaa tietoturvaloukkauksista. Henkilökuntaa on myös koulutettu toimimaan prosessien mukaisesti. Prosessit kuuluvat myös työntekijöiden perehdyttämisprosessiin.

Kaikista henkilötietojen tietoturvaloukkauksista menee tieto tietosuojavastaavalle. Tietosuojavastaava ottaa kantaa, mistä asioista tehdään edelleen ilmoitukset tietosuojavaltuutetun toimistolle ja rekisteröidyille ja tehdäänkö asiasta rikosilmoitus.

Suomessa kansallisena valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu. Toiminnassaan tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton. Tietosuojavaltuutettu on Euroopan tietosuojaneuvoston jäsen.

8. ARVIOINTI, KEHITTÄMINEN JA TIEDON HYÖDYNTÄMINEN

Tämä on Suonenjoen kaupungin toinen tietotilinpäättös. Tietosuojan ja tietoturvan suhteen on saatu jälleen paljon aikaan. Vaadittuja dokumentteja on laadittu, henkilökuntaa koulutettu ja uusia, parempia toimintatapoja kehitetty ja otettu käyttöön. Toki, paljon riittää vielä tehtävää. Tietosuojatyö on jatkuva prosessi, jonka toivomme siirtyvän kaikkeen tekemiseen.

Henkilötietojen käsittelyssä Suonenjoen kaupunki tulee noudattamaan hyvää tiedonhallintatapaa ja kehittää toimintatapojaan siten, että ne vastaavat EU:n yleisessä tietosuojaa-asetuksessa annettuja vaatimuksia. Tietotilinpäättöksessään vuosittain kaupunki arvioi ja osoittaa jatkossakin noudattavansa alla kuvattuja periaatteita.

9. LUKUJA

Suluissa vuoden 2019 tilanne.